

ความคิดเห็นและสถานการณ์การใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ของกลุ่มเกษตรกร

ในอำเภอบุพมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

สุธิตา ปาบุตร และคณะ

กลุ่มงานเภสัชกรรมฯ โรงพยาบาลบุพมราชวงศา

บทคัดย่อ

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการค้นพบเชื้อดื้อยาปฏิชีวนะในฟาร์มเลี้ยงสัตว์และสามารถติดต่อกับสัตว์สู่คนได้ ทำให้เกิดการรักษานานขึ้นและมีโอกาสเสียชีวิตสูงขึ้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดเชื้อดื้อยามีสาเหตุมาจากการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์เพื่อเร่งการเจริญเติบโตและป้องกันโรค โดยเฉพาะในฟาร์มเลี้ยงไก่และสุกร ส่วนสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ของกลุ่มเกษตรกร ทำให้เกิดปัญหาการดื้อยาในสัตว์ สิ่งแวดล้อม เกิดเชื้อดื้อยาในสัตว์ และเกิดการติดต่อกับสัตว์สู่คนได้ อำเภอบุพมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นพื้นที่ที่มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์มากกว่า 2,000 ราย ได้แก่ โค สุกร แพะ ไก่ เป็นต้น คณะผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลความคิดเห็นและสถานการณ์การใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ใน อ.บุพมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในการเลี้ยงสัตว์ โดยการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรทั้งหมด 10 ราย ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2561 – เมษายน พ.ศ.2561 ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรร้อยละ 40 ประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ สัตว์อื่นๆ ได้แก่ สุกร โค เนื้อ กระบือ และไก่เนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 90 มีการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดวงจรของสัตว์ ป้องกันโรค การรักษาโรค ป้องกันโรค และเร่งการเจริญเติบโต ยาปฏิชีวนะที่พบการใช้มากที่สุด คือยา Amoxycillin (ร้อยละ 50) โดยเกษตรกรซื้อยามาจากร้านขายยาแผนปัจจุบัน ในอำเภอบุพมราชวงศา เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่ายาปฏิชีวนะสามารถใช้ในการป้องกันโรคและเร่งการเจริญเติบโตในสัตว์ สามารถหาซื้อได้ในร้านขายยาแผนปัจจุบัน และก่อนใช้ยาควรปรึกษาเจ้าหน้าที่สัตวบาลหรือสัตวแพทย์ก่อนทุกครั้ง โดยใช้ยาในขนาดตามที่ฉลากยาระบุ ผู้ให้ยาปฏิชีวนะแก่สัตว์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรเองและมีการใช้ยาปฏิชีวนะในขนาดต่ำๆ เป็นระยะเวลานานในการป้องกันโรคในสัตว์ เกษตรกรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจว่าการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์สามารถทำให้เกิดการดื้อยาในคนและสัตว์ ทำให้การรักษานานขึ้นและมีโอกาสเสียชีวิตสูง แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ทำให้เกิดการดื้อยาของยาปฏิชีวนะในมูลสัตว์ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ การปนเปื้อนของเชื้อดื้อยาในคนและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอาศัยในบริเวณที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์จะไม่ทำให้เกิดการติดเชื้อมาสู่คน

ข้อเสนอแนะ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเฝ้าระวังการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ และควรมีการกำหนดแนวทางการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์และปัญหาเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมให้มีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างเหมาะสมในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ต่อไป